

Stern Zoltán És Testvérei

A képen én vagyok (középen) a testvéreimmal. [Stern] Vilmos bátyám tőlem balra ül, Miklós öcsém jobbra. A kép akkor készült, amikor 1992-ben Amerikában jártam. Az USA-ban sok jó dolgot láttam. Itthon hozzászórtam ahhoz, hogy a gazdag emberek többsége tisztességtelen, a vagyonát lopással és csalással harácsolta össze. Az USA-ban viszont jótékonykodnak a milliomosok, segítenek a szegényeken. De egészében véve, nekem mégis úgy tűnt, hogy az emberek ott kevésbé nyitottak és nem olyan barátságosak, mint nálunk, és az emberek közötti kapcsolatok is formálisabbak. Szerintem jobb itt élni. Annak ellenére, hogy a testvéreim megpróbálták rávenni, hogy költözzem hozzájuk, én sosem akartam kivándorolni az USA-ba. A munkám is nagyon jó, és az emberek is tisztelnék. Azt hiszem, ez pótolhatatlan. A szüleim, a nővérem, Jolán, a két öcsém, Jankel és Herman és a húgom, Szima az auschwitzi német koncentrációs táborban haltak meg 1945 februárjában. Akkor azt hittem, hogy a két fivérem, Vili és Miki is meghalt. Néhány év múlva tudtam meg, hogy túléltek. Amerikaiak szabadították fel őket a koncentrációs táborban. Mindkét fivérem, tudván, hogy Kárpátalja szovjet terület lett, úgy döntött, hogy az Egyesült Államokba megy. 1952-ben az Ukránai Főügyészségen valahogyan megtudták, hogy élnek testvéreim az Egyesült Államokban. A szovjet emberekre nézve abban az időben veszélyes volt, ha rokonuk volt külföldön, pláne, ha egy kapitalista országban, bár semmiféle kapcsolatot nem tartottunk egymással. Ezért nemcsak hogy elbocsáthatták az embert a munkahelyéről, de akár súlyosabb szankciókat is alkalmazhattak ellene. Engem a főügyészségi utasítás alapján bocsátottak el. Ez áll a munkakönyvemben: 'Az Ukrán Szovjet Szocialista Köztársaság főügyészeinek utasítására'. Annak ellenére, hogy a munkahelyem elvesztése nagy csapás volt számomra, örömmel töltött el a tudat, hogy a fivéreim, Vili és Miki élnek. Erről a KGB munkatársai tájékoztattak, de persze semmi részletet nem tudhattam meg, abban az időben nem is levelezhettem velük, ez túlságosan veszélyes lett volna, annál is inkább, mert korábban elítélt voltam. Az 1980-as évek végén elkezdődött a peresztrojka. Először szkeptikusan álltam hozzá, nem hittem a pozitív változásokban, a totalitárius berendezkedést megingathatatlannak hittem. Aztán a változásokat a saját életemben is érezni kezdtem. A peresztrojka tényleg olyan szabadságot adott nekünk, ami a Szovjetunió lakói

számára szokatlan volt. Lehetett végre a KGB-től való félelem nélkül levelezni a külföldön élő rokonokkal és barátokkal, meglátogatni őket és meghívni magunkhoz. A sajtóban, a televízióban elkezdtek olyan dolgokról is beszélni, amikről korábban az emberek még suttyogva és közelállókka sem nagyon mertek beszélni: a Szovjetunióban zajlott megtorlásokról és a törvénytelenésekről. Valóságos információlavina zúdult ránk nyomorúságos szovjetunióbeli életünkről és jogfosztottságunkról. Sajnos, sokan megpróbálták mindezt nem meglátni és meghallani, hiszen a Szovjetunióról, a kommunista pártról és sok minden másról alkotott elképzeléseik omlottak össze. Persze, nehezebb lett a megélhetés, megjelent a munkanélküliség, csökkent az életszínvonal. De számomra az volt a legfontosabb, hogy több szabadságot kaptunk. Az antiszemitizmus is enyhült a peresztrojka alatt. Már nem nyomoztak a hívő emberek után. Felkutattam az Egyesült Államokban élő testvéreimet. Mindketten New Yorkban, Long Islanden laknak. Nagyon megörültek, amikor hírt kaptak felőlem. Azt hitték, hogy meghaltam. Azóta öt alkalommal voltam náluk vendégségben. Mindketten házasok, gyerekeik, unokáik vannak. Amikor kikerültem hozzájuk, már mindketten nyugdíjasok voltak. Mindketten tagjai a zsidó hitközségnek. Vili bátyám nagyon vallásos. A veje, a nagyobbik lányának a férje rabbi, Izraelben él, és a jeruzsálemi egyetemen tart előadásokat. Vili otthonában minden zsidó hagyományt követnek, kóser háztartást vezetnek, tartják a sábeszt, megünneplik a zsidó ünnepeket -- mindent előírás szerint csinálnak. Sábeszkor az egész család elmegy a zsinagógába. Miki, az öcsém kevésbé vallásos, de ő is jár a családjával zsinagógába.